

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 487

van **GWENNY DE VROE**

datum: 13 maart 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Kaderrichtlijn Water - Rioleringsbeleid

Het doel van de kaderrichtlijn Water is de watervoorraden en de waterkwaliteit in Europa veilig te stellen en de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte af te zwakken. De kaderrichtlijn Water verplicht de lidstaten duurzaam met water om te springen. Hiervoor moeten ze beheerplannen opstellen per stroomgebied.

Tegen 2027 moet de kwaliteit van het water in Vlaamse kanalen, beken en rivieren gevoelig hoger zijn. Dat is zo afgesproken in de Europese kaderrichtlijn Water en in het Vlaamse decreet Integraal Waterbeleid.

Om de kaderrichtlijn Water te halen, dient tegen 2027 4 miljard euro te worden geïnvesteerd, aldus VLARIO (Vlaamse Rioleringen).

1.

- a) Zal de timing van 2027 gehaald worden? Zo niet, welke maatregelen zal de minister nemen om de schade zo veel mogelijk te beperken?
- b) Welke nieuwe technieken zijn er voorhanden om de timing te halen?

2. Welk bedrag wordt er jaarlijks gespendeerd aan rioolrenovatie? Indien het bedrag niet bekend is, plant de minister maatregelen om deze bedragen te berekenen?

3.

- a) Welke technieken zijn er beschikbaar om riolen te onderhouden en te renoveren?
- b) Op welke manier komen kousrelining en solventvrij vezelversterkte epoxy voor als renovatietechnieken?

4. Welke concrete maatregelen zal de minister nemen om het onderhoud en de inspectie van de rioleringen in Vlaanderen te optimaliseren om bijvoorbeeld zinkgaten toekomstgericht te vermijden?

5. Wat is de stand van zaken van het voorstel van Aquafin over het assetmanagement van de riolerings- en hemelwaternetwerken?

6.

- a) Wat is de stand van zaken van het onderzoek naar bijkomende instrumenten of acties om ervoor te zorgen dat al de middelen die geïnd worden via de saneringsbijdragen effectief gebruikt worden om de rioleringsdoelstellingen te realiseren?

- b) Welke concrete mechanismen zal de minister invoeren om de handhaving ter zake te versterken?
 - c) Plant de minister enige vorm van regulering van de middelen of tarieven?
7. Plant de minister maatregelen om de gemiddelde doorlooptijd van een rioleringsproject te versnellen?
 8. Hoe staat de minister tegenover de mogelijke deeloplossing waarbij bij uitkering van gewestsubsidies rekening wordt gehouden met de financieringsnood van de rioolbeheerder?
 9. Hoe staat de minister tegenover het idee waarbij de rioolbeheerders en gemeenten op een meer solidaire basis samenwerken teneinde de beschikbare middelen aan de rioleringsprojecten met de hoogste prioriteit eerst te besteden?

ANTWOORD

op vraag nr. 487 van 13 maart 2020

van **GWENNY DE VROE**

1. a) Bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 wordt opnieuw gewerkt met een gebiedsgerichte prioritering.

Voor elk waterlichaam zal de CIW bepalen hoe groot de doelafstand nog is, welke acties er nog genomen moeten of kunnen worden om die doelafstand te overbruggen en of het haalbaar en betaalbaar is om alle acties nog voor 2027 te implementeren. Voor de waterlichamen waarvoor geconcludeerd wordt dat dit niet haalbaar of betaalbaar is, zullen in de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 aangepaste, tussentijdse doelstellingen gemotiveerd worden.

De stroomgebiedbeheerplannen zullen naast generieke beleidsmaatregelen ook gerichte actieprogramma's bevatten om de noodzakelijke verbetering van de waterdoelstellingen te kunnen realiseren.

De CIW zal de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 afwerken tegen juni 2020. Het openbaar onderzoek start in september 2020.

- b) Naast het nauwkeurig bepalen van haalbare doelstellingen is het belangrijk de juiste projecten te selecteren om de doelstelling zo snel mogelijk te realiseren. VMM heeft voor het beperken van de impact van de saneringsinfrastructuur hiertoe de nodige modellen ontwikkeld en is in overleg met de betrokken operatoren om deze op het terrein te concretiseren.
2. Via de gemeentelijke rapportering, rapporteren de rioolbeheerders jaarlijks onder andere de financiële cijfers van het rioolbeheer aan de VMM. De focus in de rapportering lag de voorbije jaren op de kosten en opbrengsten. De kosten geven de verdisconteerde bedragen weer en dus niet de hoogte van de investering. Sinds 2016 is de rapportering uitgebreid met de operationele kasstromen (uitgaven en inkomsten) en worden ook prognoses van financiële stromen voor de komende 6 jaar gevraagd. Voor de gemeenten die het rioolbeheer zelf doen werd om de planlast te verlagen de koppeling met de beheers- en beleidscyclus gemaakt en zullen deze cijfers vanaf 2021 kunnen gerapporteerd worden. Voor het volledige grondgebied van Vlaanderen hebben we dus vandaag geen cijfers voor investeringsuitgaven, we hebben enkel de cijfers voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Bovendien worden de specifieke uitgaven voor rioolrenovatie niet bevraagd in de rapportering en kunnen deze er ook niet eenduidig uit afgeleid worden. Uit een eerder onderzoek van VMM (op basis van de gegevens van gesubsidieerde projecten) weten we wel dat de verhouding tussen uitbreidings- en vervangingsinvesteringen ongeveer 50/50 is. De vervangingsinvesteringen gaan verder dan renovatie, ook de volledige vervanging van de rioolbuis valt daar onder.

Ik ben niet van plan om de cijfers bijkomend te bevragen of te berekenen aangezien dit geen bijkomende informatie zal opleveren aangezien het resultaat, namelijk bevinden onze riolen zich in een aanvaardbare toestand, van belang is. In dat opzicht onderzoek ik, in uitvoering van het regeerakkoord, in samenwerking met de sector momenteel wel welke optimalisaties rond assetmanagement er mogelijk zijn.

3. a) Het onderhoud van riolering en gekoppelde infrastructuur (pompenkelders, infiltratievoorzieningen, ...) is omschreven in de hoofdstuk 9 van de code van goede praktijk voor rioleringsystemen:
https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/publicaties/code-goede-praktijk-rioleringsystemen/Deel9_Onderhoud_08_2012.pdf/view
Dit is een levend document dat, steeds in nauw overleg met de sector (Vlario), steeds kan aangepast worden naar de laatste stand van wetenschap en techniek.
- b) Deze info is niet ter beschikking. Mijn administratie beschikt over databanken waar in beleidsrelevante informatie wordt bijgehouden of een leiding al dan niet vernieuwd wordt, maar niet welke techniek hiervoor gehanteerd wordt.
4. Hiervoor verwijzen we naar de bovenvermelde code van goed onderhoud. Daarenboven wordt hierover in het kader van de gemeentelijke performantie-indicatoren een bevraging uitgevoerd bij de Vlaamse gemeenten.
Dit geeft een gemeente/operator de mogelijkheid om zich te benchmarken ten opzichte van de andere Vlaamse gemeenten en indien nodig verdere actie te ondernemen.
5. Het voorstel wordt met aandacht door mijn administratie onderzocht op haar sterkte en zwaktes.
Er is hierover ook overleg opgestart tussen mijn kabinet, de VMM, Aquafin en de andere betrokken spelers uit de sector, met de bedoeling om te komen tot een gedragen standpunt dat een effectieve meerwaarde inhoudt.
6. a) Het waterwetboek (dat het vroegere Drinkwaterdecreet van 24 mei 2002 met zijn wijzigingen omvat) en de bijhorende omzendbrief van 20 december 2013 stelt dat de geïnde (boven)gemeentelijke saneringsbijdragen en -vergoedingen uitsluitend "bestemd moeten zijn voor de financiering van de (boven)gemeentelijke saneringsverplichtingen". De VMM volgt dit enerzijds op via de jaarlijkse rapportering van de rioolbeheerders, die vanaf dit werkjaar voor de gemeenten grotendeels via BBC zal verlopen. De VMM heeft als toezichthouder in de loop van vorig jaar en ook nog dit jaar de intergemeentelijke rioolbeheerders en de gemeenten op hun verantwoordelijkheden gewezen en koppelde de stand van zaken met het kabinet terug. Of er bijkomende handhavingsmaatregelen nodig zijn, is in onderzoek
- b) Zie antwoord op vraag a.
- c) De VMM vraagt op dit ogenblik van de intergemeentelijke rioolbeheerders reeds een financiële vooruitblik. In BBC is tevens een meerjarenbegroting voorzien. Het lijkt inderdaad een logische volgende stap om dit te concretiseren in een vorm van tariefregulering zoals dit bij de drinkwatertarieven reeds bestaat. Voor riolering zal een vorm van middelen of tariefregulering steeds moeten samen bekeken worden met de financiering via de subsidies.
Ik neem dit thema verder mee in het overleg met de sector.
7. De doorlooptijd van zowel gemeentelijke als bovengemeentelijke projecten is inderdaad hoog. Dit is echter een zeer complexe problematiek. De oorzaken van de hoge (en nog steeds toenemende) doorlooptijden zijn grosso modo in drie groepen onder te brengen:
1. grondinnames, waar het NIMBY-syndroom heel sterk speelt. Dit stelt zich heel scherp bij het realiseren van nieuwe zuiveringsinstallaties.
 2. vergunningsmateries, waarin steeds meer voorafgaandelijke onderzoeken noodzakelijk zijn of tegengestelde belangen met elkaar moeten verzoend worden;
 3. de noodzakelijke afstemming van de werken van verschillende instanties op elkaar.

Door heel sterk in te zetten op overleg met de verschillende betrokken partners proberen we deze tendens te keren. Dit blijft echter een hele uitdaging.

8. De financieringsnood van een gemeente of een rioloperator is een element dat in rekening moet gebracht worden. Nog meer echter is het van een belang te weten of een investering een echte meerwaarde betekent in het halen van de doelen die we vooropgesteld hebben.

Is dit het geval en is er een acute financieringsnood en als de projecten noodzakelijk zijn voor het bereiken van de goede toestand dan kan dit in rekening gebracht worden. De subsidies hebben wel als hoofddoel om sturend te werken en projecten te realiseren die van belang zijn voor de waterkwaliteit. We kunnen deze niet langer zien als een zuiver financierend instrument, ik verwijs hiervoor ook naar de koppeling met een vorm van tarief- of middelen-regulering.

Een ander belangrijk element in deze is de houding van de gemeente/riooloperator ten aanzien van het beleid van het Vlaams Gewest.

9. De VMM heeft een financieringsmodel ontworpen waarbij we met de beschikbare middelen van de rioolbeheerders en gemeenten kunnen bepalen welke rioleringsprojecten in welke prioriteitsklassen kunnen uitgevoerd worden. De resultaten zijn hier na te lezen: <https://www.vmm.be/publicaties/kosten-voor-riolering-een-blik-vooruit>. Hieruit leren we dat door tussen de gemeenten bijkomende solidariteit te doen spelen, er een betere allocatie van de middelen mogelijk is waardoor het investeringsniveau kan stijgen.

De bevoegdheid van de gemeentelijke riolering wordt geregeld in de contracten tussen de gemeenten, de rioolbeheerders en de watermaatschappijen. Het rioolbeheer in Vlaanderen volledig solidair inrichten vereist een ingrijpende wijziging in de organisatie van de sector. Vandaag zijn er reeds enkele rioolbeheerders die op een solidaire basis werken, dit heeft als voordeel dat de middelen optimaal kunnen ingezet worden binnen het grondgebied van de rioolbeheerder. Het is evenwel de keuze van de gemeente om tot zo'n verband toe te treden. Dit houdt immers een herverdeling van de middelen in en dit is een keuze die niet elke gemeente wil maken.